

Návrh spoluúčasti Slovenskej republiky na spoločnej podpore s Rakúskou republikou pri zmiernení následkov migrácie v Grécku

1. Východisková situácia v Grécku

Podľa údajov Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) z novembra 2020 sa v Grécku nachádza približne 120 000 žiadateľov o azyl a migrantov, prevažne z Afganistanu, Sýrie, Pakistanu, Somálska, Konga, Iraku, Turecka a Bangladéša. Z tohto počtu ich prišlo do krajiny 100 500 vnútrozemím a na ostrovy sa dopravilo asi 19 500 migrantov. Pandémia koronavírusu mala dopad na migračné toky, čo sa prejavilo v minulom roku poklesom počtu migrantov a utečencov na území Grécka v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Ku koncu roka 2020 sa podľa údajov Európskej komisie nachádzalo na území Grécka 4 027 maloletých detí bez sprievodu, ktoré pricestovali do krajiny samé alebo boli počas cesty odlúčené od svojich rodín, pričom iba 1 715 z nich sa nachádza vo vyhovujúcich ubytovacích podmienkach. Podľa údajov Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) požiadalo minulý rok o azyl v Grécku približne 41 000 osôb. Celkovo bolo v minulom roku prijatých rozhodnutí v 106 000 žiadostiach o azyl, pričom z nich bolo 33 % pozitívnych rozhodnutí a bola im priznaná medzinárodná ochrana.

Grécko v roku 2020 podľa svojich stanovených vládnych cieľov odľahčilo ostrovy a zabezpečilo presun viac ako 31 000 migrantov do vnútrozemia. V súčasnosti je na ostrovoch umiestnených približne 17 000 migrantov. Dlhodobo problematická situácia je na ostrove Lesbos a vyostрила sa po septembrovom požiari najväčšieho Prijímacieho a identifikačného centra Moria, kde sa nachádzalo približne 13 000 migrantov. Grécka vláda promptne zareagovala k vyriešeniu tejto zložitej situácie a vytvorila v areáli bývalej vojenskej strelnice v Kara Tepe tábor, ktorý sa stal dočasným príbytkom pre približne 7 400 žiadateľov o azyl a utečencov.

Na viacerých medzinárodných fórach sa dlhodobo vyzýva k riešeniu situácie a podmienok pre žiadateľov o azyl na Egejských ostrovoch, a to väčšou podporou zo strany európskych krajín a inštitúcií Európskej únie pri poskytovaní okamžitej ochrany najzraniteľnejším osobám, prostredníctvom poskytnutia zdrojov a zabezpečovaním budovania kapacít v krajine, ale aj zdieľaním zodpovednosti prostredníctvom premiestnení maloletých bez sprievodu a ďalších zraniteľných osôb.

Slovenská republika dlhodobo deklaruje, že je pripravená poskytovať v rámci svojich možností pomoc „krajinám prvej línie“, akou je i Grécko.

V Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky na roky 2020 až 2024 vláda Slovenskej republiky deklaruje, že v migračnej politike bude presadzovať riešenia založené na efektívnej ochrane vonkajších hraníc Európskej únie, na uplatňovaní návratovej politiky a riešení príčin migrácie v krajinách pôvodu a súčasne vyjadrila pripravenosť adresne uplatniť princíp solidarity tam, kde to prinesie udržateľné riešenia problému nelegálnej migrácie. Z pohľadu Slovenskej republiky je takýmto spôsobom najmä pomoc v krajinách pôvodu alebo tranzitu, ako aj priamo v krajinách Európskej únie, ktoré sú najviac vystavené prílevu žiadateľov o azyl, tzv. „krajiny prvej línie“.

2. Informácie o projekte

Počas bilaterálneho rokovania medzi predsedom vlády Slovenskej republiky a spolkovým kancelárom Rakúskej republiky, ktoré sa uskutočnilo 9. septembra 2020 vo Viedni, sa v súlade s dlhodobou pozíciou oboch krajín k nelegálnej migrácii diskutovalo aj o rozvinutí vzájomnej spolupráce oboch krajín v otázke riešenia jej príčin v krajinách pôvodu, tranzitu, ako aj zmiernenia jej dopadov v krajinách Európskej únie s vysokým počtom žiadateľov o azyl.

Ako najvhodnejšie riešenie bola s rakúskymi partnermi identifikovaná pilotne spoločná pomoc Grécku v oblasti zmiernenia dôsledkov nelegálnej migrácie, kde má rakúska strana s úspešnou implementáciou obdobných projektov dlhodobé skúsenosti. Grécka vláda tento typ pomoci vysoko oceňuje. Zároveň ide o prvý substantívny projekt Slovenskej republiky v tzv. „krajine prvej línie“.

Projekt Slovenskej republiky bude pozostávať z poskytnutia zdravotníckej pomoci migrantom na gréckych ostrovoch (primárne Lesbos, Samos, Leros, Chios a Kos) a na gréckej pevnine tak, aby bol komplementárny k projektu Rakúskej republiky. Rakúska vláda na obdobný projekt v oblasti zdravotníctva vyčlenila 2 milióny EUR. Komplementarita oboch projektov je základným predpokladom pre spoločné pôsobenie oboch krajín v Grécku. Pomoc sa bude realizovať v súlade s katalógom aktuálnych potrieb, ktoré identifikuje grécka strana, a ktoré je Slovenská republika schopná zabezpečiť aj prostredníctvom zapojenia slovenských subjektov. Pomoc sa prioritne zameria na oblasť zdravotnej starostlivosti, najmä vo forme dodania technického vybavenia a prípadne poskytnutia personálu. Podmienkou bude neohrozenie poskytovania zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike v čase pandémie COVID-19. Implementačným partnerom pri realizácii projektu bude rovnako, ako v prípade rakúskeho projektu, Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM), ktorá dlhodobo a aktívne pôsobí v Grécku.

Vláda Slovenskej republiky projekt podporí sumou vo výške 1 milión EUR. Dĺžka projektu sa odhaduje na 18 až 24 mesiacov.